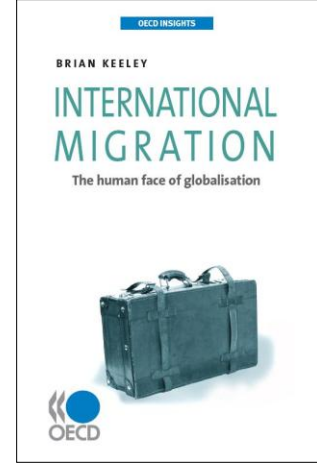

International Migration: The human face of globalisation

Summary in Turkish

Uluslararası Göç: Küreselleşmenin insani yüzü

Türkçe Özet

- OECD'nin sahip olduğu benzersiz uzmanlık birikimine dayanan bu kitap, retorik dışına çıkarak günümüzdeki uluslararası göçün gerçekliklerine göz atıyor: Göçmenler nerelerden gelip nerelere giriyorlar? Hükümetler göç yönetimini nasıl yapıyor? Göçmenler eğitim ve işgücü alanında nasıl bir performans gösteriyorlar? Ve göç geliştirmekte olan ülkelere destek mi – yoksa köstek mi – oluyor?
- Tüm dünyada yaklaşık 190 milyon kişi doğdukları ülke dışında yaşıyor. Bu göçmenler toplumlarımıza enerji, girişimcilik ve taze fikirler getiriyorlar. Ama bazı dezavantajlar da söz konusu: Göçmen gençlerin eğitim alanında başarısız olmaları, yetişkinlerin iş bulamamaları ve, elbette, kaçak göçmenlik. Bu sorunlar nedeniyle politik yıldırım ve hiddetli tartışma konusu da olabiliyor göç.

Uluslararası göçün heyecanlı tartışmalara yol açan çok az sayıdaki konulardan biri olmasının nedeni, kısmen başka birçok – ekonomi, demografya, politika, ulusal güvenlik, kültür, dil ve hatta din gibi – sorunlara da temas etmesi. Bu kombinasyon, göçmenlerin yerleştikleri ülkeler, arkalarında bıraktıkları ülkeler ve göçmenlerin kendileri için göçün avantajlarını en yüksek seviyeye çıkaran politikalar tasarlanmasını daha da karmaşık hale getiriyor.

Ancak, bu zorlukları aşmak gerekiyor; çünkü öncelikle göç, insanlık tarihinin değişmez bir unsurunu oluşturuyor: İnsanlar hep yeni ve daha iyi bir yer arayışı içinde oldular ve bu arayış devam edecek. Ayrıca, önümüzdeki yıllarda birçok ülke nüfusun yaşlanmasının üstesinden gelmek ve işgücü açıklarını kapatmak için göçmenler çekmeye ihtiyaç duyacak. Büyük göçmen nüfuslarının bulunduğu ülkelerin de göçmenlerin eğitim ve istihdam gibi alanlardaki durumlarını daha iyi hale getirmenin yollarını bulmaları gerekecek. Bütün bunlar OECD bölgesindeki ülkeler için özel bir sorun oluşturuyor: Bunların nüfusları içinde göçmenlerin oranı 1970'lerin ortalarından bu yana neredeyse iki katına çıkarak yaklaşık %8.3 oldu; daha az gelişmiş ülkelerdeki bu oran ise tersine çok daha düşük.

Rakamlar ve eğilimler

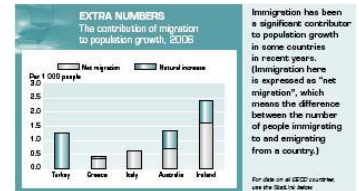
Dünya nüfusunun %3'ten hemen biraz az bir bölümü, yani yaklaşık 190 milyon kişi, doğdukları ülke dışında yaşıyor. Bu rakam düşük görünebilir, ama göçmenler görece az sayıdaki yerlere gitmeye eğilim gösterdikleri için, tek tek ülkelerin nüfusu içinde oldukça büyük oranlar oluşturabiliyorlar. OECD bölgesinde bu Avustralya ve İsviçre'de nüfusun %23'ünü aşan oranlara varırken, Finlandiya ve Macaristan'da yaklaşık %3.

Genel olarak göç, insanların kendi ülkelerine kıyasla daha zengin (ama mutlaka “zengin” olması gerekmeyen) ülkelere taşınmasının hikayesidir. Bu, insanların gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere gitmelerinin yanı sıra, gelişmekte olan ülkeler arasında gidip gelenlerin de önemli rakamlar oluşturduğu anlamına geliyor. Gelişmiş dünyayı temsilen “kuzey” ve gelişmekte olan dünyayı temsilen “güney” terminolojisini kullanırsak, dünyada göçmenlerin üçte birinin kuzeyden kuzeye; diğer üçte birinin güneyden kuzeye; son üçte birinin ise güneyden güneye gittiklerini söyleyebiliriz.

Göç yönetimi

Ek rakamlar

Göçün katkıları

Göçün niteliği ülkeden ülkeye çok değişiyor. ABD ve Fransa gibi bazılarında, yasal yollardan göç edenlerin çoğu bunu ailevi nedenlerle yapıyorlar – ya bu ülkelerde yaşamakta bulunan yakınlarıyla birlikte yaşamak için ya da evlilik hayatına başlamak için gidiyorlar. İsviçre gibi diğerlerinde, göçmenlerin çoğu bu ülkede çalışma ve oturma hakkına sahip oldukları için gidiyorlar. Başka farklılıklar da var: Avustralya, Kanada ve ABD gibi geleneksel “yerleşim ülkelerinde” göçmenlerin çoğu buralara süresiz olarak yerleşmeyi planlıyorlar. Bunun tersine, Avrupa Birliği gibi çok sayıda ülkeyi kapsayan serbest dolaşım bölgesi içinde göç daha çok geçici oluyor.

Bütün bu faktörler, ülkelerin yüksek ve düşük vasıflı işgücü ihtiyaçlarının yanı sıra, hükümetlerin göç yönetimini nasıl yapmak istedikleri üzerinde etkili oluyor. Ancak, göçün büyük bir bölümünün hükümetlerin doğrudan kontrolünde olmadığını dikkate almak da önemli. Birçok durumda insanlar, belki söz konusu ülke aile birleşmesi için bu hakkı tanıdığı, ya da belirli sayıda ilticacı alma taahhütlerinde bulunduğu, ya da serbest dolaşım bölgesi içinde olduğu için, yurtdışında yerleşim hakkına sahip oluyorlar. Ve de birçok ülkede tartışmalı bir sorun olup kamuoyunda yasal göçmenliğe karşı bile antipati duyulmasına yol açma eğilimi gösteren kaçak – veya “yasadışı” göçmenlik – olgusu var.

Gerçekten de kaçak göçmenlik olgusu ve göçmenlerin entegrasyon sağlayamadığı algısı – özellikle bazı Avrupa ülkelerinde – son yıllarda geleneksel göçün, özellikle ailevi göç konusunda, zorlaştırılması eğiliminin birçok OECD ülkesinde artmasına yol açtı. Göçmenlerin kendi entegrasyonlarının yönetiminde daha büyük rol oynamalarının teşvik edilmesi üzerinde yeni bir vurgu da var. Dil kursları yaygınlaşıyor, keza pratik tavsiyelerde bulunan ve ülkenin idari sistemlerini, uyulması gereken formaliteleri anlatan bilgilendirme programları da. Bu programların diğer yüzü ise, giderek artan oranda göçmenlerden yeni yerlerinde hayatlarını yoluna koymak için gerekli bilgi ve becerilere sahip olduklarını göstermelerinin istenebilmesi. Aynı zamanda, “pro-aktif” adı verilen, vasıflı göçmenlerin başta bilgi teknolojileri, tıp ve biyo-mühendislik gibi alanlar olmak üzere işgücündeki belirli açıkları kapatmalarının teşvik edilmesini amaçlayan göçmenlik politikalarına geçiş yönünde bazı işaretler de var.

Göç ve eğitim

Eğitim, göçmen gençlerin yeni yerlerinde hayatlarını en iyi şekilde sürdürmelerine yardımcı olmada temel bir rol oynuyor. Onların yerel dili öğrenmelerine yardımcı olup hayatları boyunca ihtiyaç duyacakları beceri ve yeterliklerden bazılarını kazandırmanın yanı sıra, yerli sosyal gruplarla kültürel ve sosyal köprüler de kuruyor. Ancak, eğitimin göçmen gençleri kültürel “entegrasyon” için ne derece teşvik etmesi gerektiği birçok ülkede hassas ve hararetle tartışmaların olduğu bir konu.

Akademik bakımdan, göçmen gençler eğitimde nasıl performans gösteriyorlar? OECD'nin PISA öğrenci değerlendirme programı bazı ilginç bilgiler veriyor. PISA değerlendirmelerinin 2006 raundunda geleneksel yerleşim ülkelerinin üçünde – Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda – göçmen öğrenciler yerli öğrencilerle tamı tamına aynı başarıyı gösterdiler. Başta Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Almanya, Hollanda ve İsveç olmak üzere, bazı ülkelerde belirgin bir şekilde daha az başarılıydılar. Danimarka'da, ikinci kuşak göçmenlerin sadece yaklaşık %1'i en üst seviyede performans gösterirken, yerli öğrencilerde bu oran %7 idi.

Bu farklılıklar hangi faktörlerle açıklanabilir? Bunu cevaplamadan önce, bu rakamların ortalamaları temsil ettiğini önemle belirtmek gerekiyor: Tıpkı yerli çocuklar gibi göçmenler arasında da çok farklılıklar var ve göçmen çocukların ortalama skorunun daha düşük olduğu ülkelerde bile başarılı olan çok sayıda göçmen genç var. Grup olarak göçmen çocukların performansı üzerinde aile kökenleri, dil yetenekleri ve yerli eğitim sisteminin yerli olmayan öğrencilere destek olma kapasitesi belirleyici oluyor. Yerleştikleri ülkelerin kabul politikaları da önemli olabiliyor: Avustralya gibi göçmen kabulünün daha çok seçim sistemlerine dayalı olduğu ülkelerde göçmenler genellikle diğer ülkelerdekilerden daha eğitilmiş ve daha iyi durumda oluyorlar ve bu durum çocuklarının eğitim performanslarının daha iyi olmasında yansımaları buluyor.

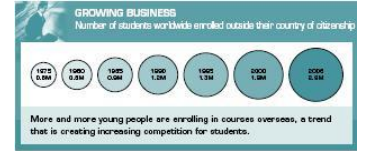
Eğitim sistemleri göçmen gençlerinin potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak için ne yapabilir? Bu çabalar erken yaşlardaki okul öncesi bakım ve eğitimde başlayıp, küçük çocukların benzersiz dil öğrenme yeteneklerinden yararlanarak onlara yerel dili öğrenmeye başlamada avantaj sağlayabilir. Eğitim ile bakımın bir arada yürütüldüğü çocuk yuvaları da daha yoksul ailelerden gelen çok küçük çocuklara gelişimlerinin çok önemli bir aşamasında büyük yararlar sağlayabilir.

Daha sonra, okullar göçmen gençlere özel hazırlık sınıfları ile destek olabilir, ancak çocuklar genel okul öğrenimine başlamadan önce bunların ne kadar süre devam etmesi gerektiği konusu çok tartışılıyor. Aynı şekilde, göçmen gençlerin yerel dilde çabucak hız kazanmalarının faydaları pek tartışılmasa da, bunun nasıl yapılması gerektiği konusunda daha az mutabakat var. Örneğin, bazı ülkelerde göçmen çocuklar genel eğitime geçmeden önce görece kısa ve ayrı bir yoğun dil öğrenim programından geçirilebiliyor. Diğerlerinde ise, normal sınıflara paralel olarak ek dil derslerine devam edebiliyorlar.

Göçmenlerin eğitiminin yanı sıra, artan eğitim için göç de üzerinde düşünölmeye değer bir olgu. 1970'lerin ortalarından bu yana, kendi ülkelerinin dışında öğrenim gören öğrencilerin sayısı dört kattan fazla, ya da 2.7 milyonun üzerinde bir seviyeye ulaştı. Birçok ülkenin hükümetleri

Büyüyen bir sektör

Dünya çapında yurttaşları
ülke dışında öğrenim gören
öğrenci sayısı

ve kolejleri bu rakamın daha da yükseldiğini görmek istiyor. Neden? Birincisi, yabancı öğrenci almak gerek ülkeler arasında gerekse artan oranda çok kültürlü hale gelen günümüzün toplumları için de uluslararası karşılıklı anlayışın gelişmesine yardımcı olabilir. İkincisi, uluslararası öğrenciler büyük bir sektör. Üçüncüsü, yurtdışında öğrenim görmek evsahibi ülkede daha uzun ikametinin sadece ilk adımı olabilir ve vasıflı göçmenlere duyulan ihtiyacın karşılanmasında daha uzun vadeli bir rol oynayabilir.

Göç ve iş

Genel olarak hükümetler göçmenlerin işsiz kalmamalarını istiyor. Bazen bu ekonomik ihtiyaçlardan kaynaklanıyor: Örneğin, ekonominin oteller, restoranlar ve tarım gibi bazı sektörleri büyük oranda göçmen işgücüne dayanıyor. Ama bunun göçmenler için de avantajları var: İşe girmelerinin teşvik edilmesi gerek kendilerinin gerekse ailelerinin yoksulluk girdabı içine çekilme olasılığını azaltabilir ve sosyal çevre bağlarının gelişmesine yardımcı olabilir.

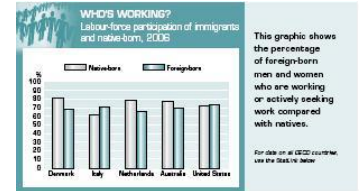
Göçmenlerin işgücü pazarındaki durumu nasıl? İstihdam oranları bakımından, 2008 krizinin başlamasından önceki yıllarda göçmenler OECD'nin güvenilir verilere sahip olduğu 24 ülkenin yaklaşık yarısında yerlilerle yaklaşık aynı ve bazen daha iyi durumdaydılar. Ancak, diğer birçok ülkede yerlilerin istihdam oranları göçmenlerden daha fazlaydı. (Ekonomik durgunluk muhtemelen bu problemleri sadece daha arttırabilir, çünkü ekonomiler durakladığında özellikle göçmenler işlerini kaybetme riskiyle karşılaşıyorlar.)

Ama göçmenlerin ne tür işler yaptıklarına bakmak da önem taşıyor: Genellikle göçmenler yerlilerden çok daha fazla oranlarda kalifikasyonlarının altındaki işlerde çalışıyorlar. Bunun birçok nedeni var: İşverenler yurtdışında kazanılmış diplomaları tanımıyor ya da bunların yerli diplomalarla denkliğini belirleyemiyor olabilir. Ayrıca, göçmenler yerel dili yeterince iyi bilmiyor ve yerel sosyal çevreyle bağları yetersiz olabilir ve bu da uygun iş olanaklarından haberdar olmalarına engel oluşturabilir. Ne yazık ki, insanların etnik kimliği ya da milliyeti nedeniyle işe alınmaması artık ülkelerin çoğunda yasak olsa da, bir problem de ayrımcılık.

Nedenler ne olursa olsun, göçmenlerin insan sermayelerini en iyi şekilde değerlendirebilmelerinin sağlanması göçmenler için de, yaşadıkları ülkelerin ekonomileri için de faydalı olabilir. Bu nedendir ki, birçok ülkede hükümetler – değişen derecelerde başarılı olarak – göçmenlerin istihdamını teşvik edici programlar ve girişimler uygulamaya koydu. Bunlar arasında dil kursları sağlanması, rehberlik programları başlatılması ve yurtdışında kazanılmış diplomaların tanınması için adımlar atılması yer alıyor.

Kimler çalışıyor?

Göçmenlerin ve yerli nüfusun işgücüne katılımı (2006)

Göç ve kalkınma

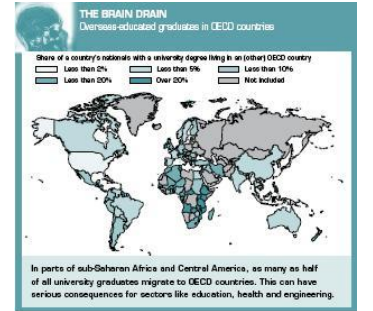
Göçmenlerin yerleştikleri ülkelere etkisi üzerinde çok duruluyor, ama madalyonun diğer yüzü daha az ilgi görüyor: Başka bir deyişle, göçmenlerin geride bıraktıkları ülkelere ve ekonomilere göçün nasıl bir etkisi oluyor? Gelişmekte olan dünyadaki ülkeler için göç, nimet de olabiliyor, lanet de: Döviz girdileri, yurtdışı deneyim ve bağlantıları sağladığı için nimet; en parlak ve en iyileri alıp götürdüğü için lanet.

İlk olarak olumsuzluklara bakacak olursak, riskler bazen doğru yansıtılmıyor olsa bile, yüksek vasıflı ve uzman çalışanların kaybedilmesi – “beyin göçü” – genellikle göçün başlıca tehlikelerinden biri olarak kabul ediliyor. Gerçekte bunun bazı faydaları olduğuna dair argümanlar bile ileri sürülebiliyor, ve bu özellikle kesin dönüşler gerçekleşip yurtdışına gitmiş olan kişilerin yeni beceriler kazanmış olarak yurda dönmeleri halinde söz konusu oluyor. Yine de, bu ülkelerin sağlık hizmetleri alanında karşılaştığı problemlerin sadece bir yönü olsa da, özellikle sağlık hizmetleri gibi alanlarda, gelişmekte olan ülkelere eğitimli personel kaybı, kaygı verici bir sorun oluşturuyor.

Olumlu tarafta ise, döviz girdileri gelişmekte olan ülkelerin birçoğu için önemli bir dış gelir kaynağı olabiliyor. Dünya Bankası tarafından 2007 yılında gelişmekte olan ülkelerin bu döviz girdilerinin en az 240 milyar dolara eşdeğer olduğu tahmin ediliyordu (ama göçmenlerin yurda gönderdikleri para kadar bir miktar da gayriresmi kanallardan gittiğinden, gerçek rakam herhalde daha yüksekti). Küresel ekonomik durgunluk sonucu bu rakam düşecekse de, ve ekonomik büyümenin teşvik edilmesindeki rolü o kadar net olmasa da, muhtemelen bu döviz girdilerinin gelişmekte olan ülkelere yoksulluğun azaltılmasında önemli bir etkisi olmaya devam edecektir.

Bevin göçü

Yurtdışında öğrenim gören üniversite mezunlarının OECD ülkelerindeki yeri

Raporun tam metni için: www.oecd.org/insights

Bu özet metin içinde basılı sayfadan Excel™ dosyaları sunan bir hizmet olan **StatLinks** yer almaktadır!

© OECD 2009

Bu özet metin resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca olan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir:
www.oecd.org/bookshop/

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü, Haklar ve Çeviriler Birimi'ne başvurunuz. rights@oecd.org Faks: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation Unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights/

